

Jaarverslag 2017

Werkgroep Behoud de Peel

Het werk van Werkgroep Behoud de Peel

Werkgroep Behoud de Peel (WBdP) is een onafhankelijke stichting, met als doelstelling het behoud en herstel van het Peelgebied als een hoogveen(achtig) landschap met de daaraan verbonden historische waarden en natuurkwaliteiten.

Voor het behoud en herstel van de Peelgebieden is de Werkgroep al 39 jaar strijdvaardig. In de eerste jaren na de oprichting in 1978 werd alles in het werk gesteld om verdere afgraving en ontginning van de Peel te voorkomen. Zo werden de Deurnese Peel en het Grauwveen een beschermd natuurmonument.

Toen deze gevaren waren afgewend, kon aandacht besteed worden aan beheerswerk in de Peel (dammen bouwen/bomen zagen) en al snel daarna ook aan bestrijding van allerlei bedreigingen van buitenaf, zoals ontwatering, uitstoot van ammoniak en aantasting van het open landschap rond de Peel. Helaas spelen deze bedreigingen nog steeds. Daarnaast wordt al jarenlang veel tijd gestoken in het samen met andere partijen maken (en uitvoeren) van plannen voor een betere inrichting van de Peelreservaten en vooral ook plannen om ze minder kwetsbaar te maken voor allerlei bedreigingen van buitenaf.

Het werk van WBdP concentreert zich op de negen Peelgemeenten, waarin nog Peelrestanten liggen, of die daaraan grenzen: Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Horst aan de Maas, Leudal, Nederweert, Peel en Maas, Someren en Venray.

WBdP werkt samen met de Brabantse Milieufederatie, Natuur en Milieufederatie Limburg en met het Burgerplatform Minder Beesten. Daarnaast is er regelmatig overleg met o.a. Staatsbosbeheer, provincie Limburg, provincie N.-Brabant, waterschap Aa en Maas en waterschap Limburg.

Werkgroep Behoud de Peel is voor een groot deel afhankelijk van vrijwilligers en van de financiële steun van haar donateurs. Daarnaast heeft het Dinamo-fonds in 2017 weer een projectsubsidie toegekend en kregen we van enkele gemeentes een kleine subsidie. Op onze website is het financieel jaarverslag 2017 in te zien.

De Peel in 2017...

In 2017 is een echte mijlpaal bereikt: provincie N.-Brabant heeft eindelijk een stop op de groei van de veestapel ingesteld. Dit mede dank zij het vele werk van WBdP en o.a. Burgerplatform Minder Beesten. Nu Limburg nog! Vermeldenswaard voor het verslagjaar 2017 is verder dat de omvangrijke Life+ projecten in de Mariapeel en Groote Peel (kades aanbrengen, sloten dichtten, uitheemse bosbes verwijderen) zijn afgerond. Daarbij is in de Groote Peel eindelijk ook de Eeuwselse Loop buiten de Peel omgeleid, iets waar WBdP vele jaren voor gepleit heeft.

Dat maken we -gelukkig- vaker mee, dat we jarenlang ergens op moeten aandringen en dat het dan uiteindelijk toch lukt. Het kost veel tijd en moeite. We heten dan ook niet voor niets 'Werkgroep' Behoud de Peel.

Ons Peelbeschermingswerk is al vele jaren hard nodig. Zo lang al dat we **op 17 november 2018 ons 40-jarig bestaan gaan vieren**. Zie daarvoor de aparte uitnodiging bij dit jaarverslag.

We verwachten (helaas) ook dat we er na ons jubileum nog niet mee zullen kunnen stoppen, dat ons beschermingswerk nog steeds nodig zal blijven. WBdP kan daarbij inhoudelijke steun gebruiken. Ook financiële steun is zeer welkom.

... en verder in 2018

Dit jaarverslag 2017 is aan de late kant, omdat onze volle aandacht gevraagd werd door ontwikkelingen, waardoor de actualiteit van dit verslag op enkele punten al achterhaald is. Zo werd bijvoorbeeld in april 2018 eindelijk het Natura2000-Beheerplan voor de Peel vastgesteld. WBdP heeft daartegen beroep ingediend. De reden daarvoor is dat in dat plan beregelingen uit grondwater rondom de Peel gelegaliseerd worden. Het zou volgens het Beheerplan geen kwaad kunnen voor de Peel. Een extreem droog jaar als 2018 bewijst -helaas!- het tegendeel.

Een ander voorbeeld is het recreatiezoneringsplan van Staatsbosbeheer, dat inmiddels is vastgesteld. Er was geen beroep tegen mogelijk. Het komt echter wel weer op de agenda, want het moet nog onderdeel worden van het Natura2000-Beheerplan.

Ook het werk aan het Plan Leegveld (nieuwe natuur aan de westkant van de Deurnese Peel) ging in 2018 met vaart door. Ondanks dat het plan in principe zeer positief is voor de Peel, heeft WBdP inmiddels toch een zienswijze ingediend.

En dan is er nu belangrijk nieuws over het Programma Aanpak Stikstof. Vanwege onze beroepen ligt de vergunningverlening op dit moment zo goed als stil en is er een negatief advies over het PAS van de Advocaat Generaal van het Europese Hof van justitie.

Wim van Opbergen, voorzitter

Zij die onze digitale nieuwsbrief ontvangen of die op onze website www.wbdp.nl de rubriek 'Nieuws' raadplegen, zijn van deze recente ontwikkelingen natuurlijk al op de hoogte.

Grenzen aan de groeiende veestapel

Stop in Brabant

Al heel veel jaren pleit WBdP voor een vermindering van de veestapel in de regio. Met emissie-arme stallen valt de veel te hoge stikstofneerslag op de Peel bij lange na niet op te lossen. Bovendien komen er tegelijk met die technieken vaak nog meer dieren, waardoor het effect ervan deels teniet gedaan wordt.

Stalderen

In ons jaarverslag 2015 schreven we dat provincie N.-Brabant aankondigde dat ze 'waar nodig' wilde borgen dat de veestapel niet verder toeneemt.

In het jaarverslag 2016 vermeldde we dat WBdP vertegenwoordigd was in de 'werkgroep veedichtheid' die door de provincie was ingesteld om het bovenstaande uit te werken.

Als methodiek werd gekozen voor 'stalderen': midden- en oost Brabant worden opgedeeld in zes regio's. Als een veehouderij zijn stallen wil uitbreiden, dient voor elke m2 stal die er wordt bijgebouwd minstens evenveel m2 stal in de eigen regio te worden gesloopt of herbestemd. Individuele bedrijven kunnen dus groeien, maar omdat per saldo in de regio de oppervlakte aan stallen niet toeneemt, kan het aantal dieren in de regio niet toenemen.

8 juli 2017: Brabant besluit tot een stand-still!

Het stalderen werd in 2016 aan de provincie gepresenteerd. Het werd echter nog niet aangenomen. Besloten werd dat het voorstel verder uitgewerkt moest worden en ook een 'botsproef' diende te ondergaan.

Uiteindelijk is er op 8 juli 2017 door de provincie over beslist. Het stalderen werd aangenomen: eindelijk een stop op de groei van de veestapel!

Er is zelfs een lichte krimp aan toegevoegd: per stalderings-transactie dient 10% meer aan stallen te worden gesloopt dan er wordt bijgebouwd.

(Alleen voor varkens- en kippenstallen geldt de stalderingsplicht. De provincie stelde dat voor rundvee de fosfaat-regelgeving al voldoende rem op de groei zal geven. Voor west-Brabant werd het stalderen niet nodig geacht.)

Eerste stap

WBdP is blij met dit besluit van Brabant. We hopen natuurlijk wel dat provincie Limburg het Brabantse voorbeeld zal volgen. Ook al is dit een belangrijke beslissing; het is slechts een eerste stap. We blijven benadrukken dat een vermindering van het aantal dieren noodzakelijk zal zijn om de veel te hoge stikstofneerslag in de Peel te verminderen.

Grenzen aan de groeiende veestapel ?

Protest in Limburg

Nadat provincie N.-Brabant besloten had om per regio in midden en oost-Brabant een halt toe te roepen aan de steeds groeiende veestapel, probeerden in Limburg de Partij voor de Dieren, Groen Links en de PVV om in hun provincie dat ook voor elkaar te krijgen. Op 17 november kwam dat aan de orde bij de behandeling van een landbouwnotitie, in de commissie Ruimte, Landbouw en Natuur.

Diverse personen en groepen grepen de kans aan om vóór en in het gouvernement in Maastricht te protesteren tegen de nadelige effecten van de veehouderij op de natuur en gezondheid, of vanwege geuroverlast.

In Brabant waren zulke protesten er de afgelopen jaren al diverse keren geweest. Het was de eerste keer dat de gevoelens ook in Limburg zo naar buiten kwamen. Uit de landbouwnotitie bleek dat provincie Limburg niet van plan was om een halt toe te roepen aan de groei van het aantal dieren, laat staan om dat aantal te verminderen. Emissie-arme technieken zijn volgens de provincie de oplossing.

WBdP heeft bij de commissievergadering gebruik gemaakt van het recht om in te spreken, net als meerdere anderen, waaronder de Kerngroep Limburg Gezonder. We wezen er op dat sinds 2005 het aantal varkens, kippen en koeien in de Limburgse Peelregio nog fors is gegroeid. We benadrukten dat er sprake is van een enorme overbelasting van stikstof op de natuur. We wezen de provincie er op dat het verkeerd is om enkel in te zetten op technieken. De toch al geringe winst die daarmee nog haalbaar is, wordt dan grotendeels teniet gedaan, doordat tegelijkertijd het aantal dieren weer verder groeit. Dan blijft het 'dweilen met de kraan open'. We spraken de hoop uit dat provincie Limburg snel het voorbeeld van Brabant zou volgen, om een eind te maken aan de almaar voortgaande groei van de intensieve veehouderij. Helaas hebben de protesten (nog) niet tot resultaat geleid! Vooralsnog blijft Limburg vasthouden aan de illusie dat het probleem met technieken op te lossen valt.

Programma Aanpak Stikstof

Geen aanpak

Om te beginnen nogmaals wat we al veel vaker schreven: het woord 'aanpak' in het Programma Aanpak Stikstof (PAS) is misplaatst. Door het PAS wordt de emissie hooguit met 4% verminderd en hoogst waarschijnlijk wordt dat niet eens gehaald. Voor een echte aanpak van de problematiek dient het aantal dieren te worden verminderd!

Tussenuitspraak in PAS-beroepen

Eind 2016 zijn bij de Raad van State (RvS) de eerste zes beroepen van WBdP behandeld tegen vergunningen die met het PAS waren verleend. In mei 2017 heeft de RvS hierin een tussenuitspraak gedaan. De RvS is van mening dat de Habitatrichtlijn het in principe mogelijk maakt dat vergunningen niet individueel, maar aan een programmatische aanpak worden getoetst. Omdat ze daarvan echter niet helemaal zeker is -en ook niet of het PAS aan alle vereisten daarvoor voldoet- heeft de RvS hierover 'prejudiciële' vragen gesteld aan het Europese Hof van Justitie. De definitieve uitspraak wordt daarna pas gedaan.

De RvS is, los van het bovenstaande, van mening dat diverse keuzes, gegevens en aannames in het PAS onvoldoende zijn onderbouwd. WBdP heeft op veel van haar punten van beroep gelijk gekregen. Ook als het Hof van mening is dat de programmatische aanpak is toegestaan, dan zal het PAS op die punten aangescherpt of op zijn minst beter gemotiveerd dienen te worden.

PAS-beroepen in 2017

Ondanks het feit dat het PAS door de RvS op diverse punten onvoldoende is bevonden, zijn de provincies doorgegaan met vergunningverlening. Samen met het gegeven dat het nog niet zeker is dat het PAS door het Europese Hof van Justitie wordt goedgekeurd, is dat de reden dat WBdP is doorgegaan met het indienen van beroepen tegen PAS-vergunningen.

In Limburg waren dat dit jaar 17 beroepen. In N.-Brabant slechts één. Dat laatste komt omdat provincie N.-Brabant het beleid heeft om rondom vier zeer zwaar belaste Natura2000-gebieden, waaronder de Deurnese Peel en Groote Peel, vrijwel geen vergunningen voor toenames te verlenen. Helaas heeft provincie Limburg zo'n beleid niet.

Verzoek om PAS te schorsen

In de hierboven genoemde tussenuitspraak stelde de RvS dat er geen aanleiding bestond om het PAS te schorsen. Dit omdat in het PAS een 'buffer' is ingebouwd, doordat tot 1 juli 2018 slechts 60% van de 'ontwikkelingsruimte' (groeimogelijkheid voor veehouderijen) beschikbaar wordt gesteld. Eind 2017 bleek echter dat in diverse Natura2000-gebieden al meer van die groeiimte is uitgegeven dan afgesproken. Van de door de RvS genoemde 'buffer' is daar dus geen sprake meer. Daarom dienden we bij de RvS een verzoek in om het PAS toch te schorsen. De uitspraak daarvan kwam begin 2018. Een schorsing van het gehele PAS is niet toegekend. Toch zijn de gevolgen van de uitspraak groot. Toenames van stikstofneerslag zijn voorlopig bijna niet meer mogelijk. **Geen schorsing dus, maar voorlopig wel een gunstig effect voor de Peel, én voor alle andere Natura2000-gebieden.**

Sommigen denken dat 'duurzaam' betekent: zo lang mogelijk op dezelfde weg door kunnen gaan. Als de land- en tuinbouw in Nederland echt duurzaam wil worden, dan zal er toch een fundamentele verandering moeten komen. Een MEGA-verandering!

Voor meer uitleg over het PAS zie: <http://ap.lc/mLQ0Y>

Voor meer uitleg over de tussenuitspraak zie: <http://ap.lc/6lgN4>

Nieuwe natuur in Heidse Peel: gemiste kans op verbetering Peelnatuur

Ondanks jarenlange ontwatering en toevoer van gebiedsvreemd water zijn er in de Peelrestanten van de Heidse Peel nog een aantal florerende veenputten. Daarom mag verwacht worden dat een verbeterde waterhuishouding tot verrassende ontwikkelingen zal leiden.

Mede dankzij de inzet van WBdP zijn er rondom de versnipperde Peelrestanten van de Heidse Peel bij IJsselsteyn gronden aangewezen als EHS (Ecologische Hoofdstructuur; tegenwoordig nieuwe natuur genoemd).

In ons jaarverslag 2012-2014 schreven we dat een plan werd opgesteld ter verwerving en inrichting van de nieuwe natuur rondom de Heidse Peel. We schreven toen ook dat één landbouwperceel waarschijnlijk niet zou worden aangekocht.

Het inrichtingswerk van de nieuwe natuur rond de Heidse Peel is inmiddels afgerond. Helaas inderdaad zonder het noordelijkste deel (22 ha) van de nieuwe natuur. De agrariërs wilden niet verkopen en provincie Limburg heeft niet onteigend. Een flinke afzwakking van het oorspronkelijke inrichtingsplan!

Aan de zuidkant van de Heidse Peel is gelukkig wel een stukje nieuwe natuur toegevoegd. Dat is

Heidsche Peel

belangrijk voor het nat houden van de zuidelijke veenputten. (In die veenputten heeft WBdP in de loop der jaren meermaals gewerkt om ze boomvrij te maken en houden.) Het is zeer de vraag of de aankoop van het nu ontbrekende deel nieuwe natuur ooit nog zal lukken. De provincie heeft namelijk de status van de nieuwe natuur rond de Heidse Peel verlaagd (van 'goudgroen' naar 'zilvergroen'), wat er op neerkomt dat de bescherming sterk is afgezwakt en dat aankoop in de toekomst niet meer zeker is.

Van de landbouwgronden die zijn aangekocht, is de voedselrijke bovenlaag ondiep afgegraven. De percelen worden vernat. Het hoofddoel daarbij is de vernatting van de Peelrestanten. Het doel voor de nieuwe natuur zelf is nat schraalgrasland. Met de nieuwe inrichting is de aanvoer van Maaswater rond en tussen de restanten van de Heidse Peel gestopt. Daarmee is nu dus eindelijk -veel te laat- een einde gekomen aan het binnendringen van verkeerd water in deze waardevolle Peelrestanten, iets waartegen WBdP jarenlang actie heeft gevoerd.

Peelrestanten van de Heidse Peel zijn met nieuwe natuur aan elkaar verbonden. De versnippering is daardoor een heel eind opgeheven, maar het is heel jammer dat midden in het noordelijk deel nu nog een groot perceel landbouwgrond ligt. Dat maakt met name het doelmatig waterbeheer van het natuurgebied erg moeilijk.

Maatregelen Life+ in Mariapeel en Grootte Peel

Kades, zoals hier in de Mariapeel, zijn soms noodzakelijk voor de waterstand. Ze verstoren echter het landschapsbeeld en de rust in de Peel. WBdP probeert ze daarom zoveel mogelijk te vermijden.

Voor meer info over de werkzaamheden in de Mariapeel en Grootte Peel zie onze vorige drie jaarverslagen en/of zie www.peelvenen.nl

In onze drie eerdere jaarverslagen hebben we aandacht besteed aan de uitvoering van diverse hydrologische maatregelen in de Mariapeel en in de Grootte Peel, met subsidie van Europa (Life+). In de Mariapeel waren na protesten van o.a. WBdP de oorspronkelijke plannen van Staatsbosbeheer (SBB) aangepast: o.a. veel minder bos verwijderen en ook een kleiner deel van de wijken (turfaafvoerkanaal) verondiepen. Daardoor blijven deze karakteristieke elementen beter zichtbaar in het landschap. In de Mariapeel zijn kades aangelegd en sloten gedicht, met het doel regenwater langer vast te houden. Naast het hydrologische werk was in de Mariapeel (en voor een deel ook in de Deurnese Peel) ook het verwijderen van de Amerikaanse bosbes een belangrijk karwei. WBdP heeft deel uitgemaakt van de begeleidingscommissie die toezicht hield op de uitvoering van het werk.

In de Grootte Peel zijn bestaande kades opgehoogd, plus nieuwe kades aangelegd. Een belangrijke klus was daarnaast het omleiden van de Eeuwse Loop, een diepe, brede, voedselrijke sloot, die deze Peel van noord naar zuid doorsneed. WBdP was bij de planvorming betrokken. Om een indruk te geven van de hoeveelheid werk: volgens het waterschap is in de Grootte Peel ruim 13 kilometer kade aangelegd of verhoogd en zijn 38 stuwen aangelegd. Ook is ruim 17 kilometer waterloop gedempt, afgedicht of afgedamd om het wegstromen van water via de ondergrond te verminderen. In Mariapeel en Grauwveen werd 10 km kade aangelegd en 50 km watergangen verondiept of gedempt. In de winter 2017-18 zijn in beide Peelgebieden de werkzaamheden gereed gekomen. Hierdoor zal het mogelijk zijn in de komende jaren de waterstand geleidelijk te verhogen en hopelijk ook in de droge tijd op een hoger peil te houden. In het algemeen is WBdP niet ontevreden over hoe het werk is uitgevoerd. Wel bleek er in de Mariapeel soms veel meer graafwerk nodig te zijn voor het aanleggen van kades dan in het plan was voorzien. Vooral in de Grootte Peel zijn de kades vaak erg breed uitgevoerd. Het is te hopen dat ze na begroeiing minder storend werken in het Peellandschap. In de

Deurnese Peel willen we mede daarom de aanleg van kades zoveel mogelijk vermijden. Zie daarvoor het hoofdstuk Plan Leegveld op pagina 18-19 in dit verslag.

Wat nog aandacht behoeft, is de afsluiting van de kades. Kades betekenen in potentie nieuwe toegangswegen door voorheen nagenoeg ontoegankelijke gebieden. De noodzakelijke rust voor de fauna kan daardoor verloren gaan. Er is daarom met SBB de afspraak gemaakt dat de nieuwe kades aan beide uiteinden ontoegankelijk zullen worden gemaakt. Deze afspraak is nog niet overal nagekomen en waar dat wel is gebeurd, werkt het vaak niet voldoende.

De Eeuwse Loop die dwars door de Grootte Peel liep, was heel schadelijk voor het natuurgebied. De sloot is nu om het reservaat heen geleid, langs de weg van Meijel naar Asten.

In delen van wijken en sloten is afdichtend materiaal aangebracht om de wegzijging van het water te verminderen.

Trosbosbes: weg is weg?

De Amerikaanse bosbes, ook wel trosbosbes of blauwbes genoemd, is aan het begin van de vorige eeuw door kwekers ingevoerd uit de Verenigde Staten. Vanuit kwekerijen heeft de struik zich ook in (met name) de Mariapeel gevestigd, dank zij vogels die na het eten van de bessen de zaden verspreiden. Deze exoot werd wel af en toe bestreden (o.a. door WBdP met het Peelwerk), maar gedurende de laatste decennia hebben de struiken, die meer dan twee meter hoog kunnen worden, zich over een paar honderd hectare van de Peel uitgebreid. Het oprindigst waren ze in het zuidoosten, bij de Sevenumse Kerkkuilen, waar ze plaatselijk 100 % van de bodem bedekten. Deze kuilen zijn enkele vierkante meters grote turfputten van wisselende diepte, van elkaar gescheiden door smalle stroken onvergraven veen. Het gebied wordt doorsneden door een stelsel van eeuwenoude Peelbanen, waarover de turf werd afgevoerd door de bewoners van Sevenum.

Deze oude turfputten, met een ondoorlatende veenbodem en veenwanden die lang regenwater kunnen vasthouden, hebben vaak een vrij stabiele waterstand. Daardoor vindt er -op miniatuurschaal- hoogveengroei plaats. De kuilen hebben daarom, naast hun cultuurhistorische waarden, ook een grote natuurwaarde. Hier gedijen nog zeldzame veenplanten als veenbes, lavendelheide, zonedauw, snavelbies en verschillende soorten veenmos. Deze veengroei werd ernstig bedreigd door de oprukkende bosbes-exoot. De toenemende massa struiken onttrok steeds meer water, en plaatselijk werden hele veenputten overschaduwd en zelfs overwoekerd door de struiken. Terecht werd het verwijderen van alle trosbosbessen opgenomen in het Life+ project Mariapeel. Ter voorbereiding zijn allerlei methoden bestudeerd en beproefd om dit gigantische karwei zo doeltreffend mogelijk uit te voeren, met de minste schade, want de struiken laten voortwoekeren was geen optie.

Tenslotte heeft Staatsbosbeheer gekozen voor rupsvoertuigen met kranen, die de struiken met wortel en al uit de bodem trekken. In de afgelopen drie winterperiodes hebben twee aannemers deze klus in de Mariapeel en in het zuidelijk deel van de Deurnese Peel geklaard. Daarbij hebben ze hun best gedaan om zo weinig mogelijk van de kwetsbare veenbodem te beschadigen en vooral om zoveel mogelijk van de wortels te verwijderen, want zelfs wortels van nog geen centimeter dik vormen heel gemakkelijk weer uitlopers.

Op de randen tussen de veenputten en op de Peelbanen stonden de struiken plaatselijk zo dicht opeen dat er grote stukken kale veengrond achterbleven. Die kale bodem is gunstig voor kieming van nieuwe bosbessen (het zaad schijnt wel tien jaar kiemkrachtig te blijven). En ook zijn er, ondanks zorgvuldig werken, nog heel wat wortels achtergebleven waaruit weer nieuw opschot ontstaat. Deze zullen met moeizaam handwerk moeten worden bestreden. Het is te hopen dat Staatsbosbeheer genoeg motivatie (en budget) heeft om deze essentiële nazorg jarenlang vol te houden.

In het project zijn ook maatregelen genomen om de waterstand te verhogen, en vooral om die stand stabiel te houden. Daarmee kunnen de natuurwaarden van het veenputtencomplex in stand worden gehouden en wellicht worden vergroot. Deze levende hoogveenkerntjes zouden dan met elkaar kunnen vergroeiën en uiteindelijk een groter, meer stabiel systeem vormen.

De bever zondebok

De Peelkanalen worden gebruikt voor de doorvoer van Maaswater naar landbouwgebieden. Daarvoor worden de kanalen ten volle gebruikt; dat wil zeggen het water staat tot het randje. Dat heeft lekkages tot gevolg, waarvoor al jaren Maaswater de Peelgebieden in stroomt. Dat voedsel- en kalkrijke water is daar juist helemaal niet gewenst en daarom was een van de onderdelen van het plan Life+ Mariaveen het versterken van de kade van de Helenavaart. Het bleek echter dat zich in deze kade ook bevers hadden gevestigd, die door hun graafactiviteit de lekkage nog erger maakten. Bovendien concludeerden de plannenmakers dat hun ontwerp voor de nieuwe kade niet bever-proof was. Dit onderdeel van het plan werd daarom niet uitgevoerd. Nu studeert het Waterschap nog steeds op een betere oplossing. Intussen stroomt het Maaswater dag in dag uit het natuurgebied in. Het doel van het Life+ project, het in gang zetten van nieuwe hoogveenontwikkeling, wordt hierdoor ernstig benadeeld! De bever krijgt nu de schuld. Maar waarom is er niet gekozen voor het verlagen van het kanaalpeil? Natuurlijk is dat nadelig voor de landbouw, maar weegt dat op tegen het belang van het Natura2000-gebied?

De waterschappen zijn bezig met een plan om nog meer Maaswater door de Peelkanalen te voeren. Dat draagt niet bij aan een structurele oplossing: de landbouw klimaatbestendiger maken (en minder afhankelijk van wateraanvoer).

Verrassende nieuwe broedvogel in de Peel

In onze laatste jaarverslagen konden we melding maken van nieuwe broedvogels in de Peelvenen. Ook in 2017 was het weer raak! Dit keer van een soort die niet op het lijstje van de vogel-profeten stond. Leden van Vogelwerkgroep 't Hökske uit Sevenum ontdekten in juni een nest van de draaihals in de Mariapeel. Een heel bijzondere vondst van een aparte vogel.

De draaihals behoort tot de familie van de spechten, maar is hierbinnen in velerlei opzichten een buitenbeentje. Hij hakt geen eigen nesthol uit, maar kraakt er een van andere holbewoners, zoals mezen en andere spechten. De soort roffelt niet en het is de enige van de familie die trekvogel is. Ze trekken ieder jaar van hun broedgebieden in Europa naar de Sahel-zone in Afrika om te overwinteren. Tijdens de trektijd wordt de soort overigens wel jaarlijks in de Peel waargenomen.

De draaihals dankt zijn naam aan het feit dat hij zijn kop langzaam heen en weer draait als hij in het nauw zit. Hij kan daarbij een sissend geluid maken, waardoor de vogel op een slang lijkt, hetgeen de belager moet doen afschrikken. De draaihals is als holenbroeder een bosvogel en staat daarom niet hoog op het lijstje van potentiële broedvogels van de Peel. Daarbij komt ook nog dat deze soort zeer sterk in aantal is afgenomen (met meer dan 90% sedert 1950).

foto Otto Plantema

De soort valt dan ook in de zwaarste categorie (ernstig bedreigd) van de nationale Rode Lijst. Het had overigens maar weinig gescheeld of het broedgeval had nooit kunnen plaatsvinden. In de oorspronkelijke LIFE+ plannen voor hoogveenherstel in de Mariapeel zou in eerste instantie driekwart van het bos worden gekapt. Na inspraakreacties van plaatselijke bewoners en WBdP is dit voornemen fors bijgesteld en zijn er slechts enkele hectaren bos verwijderd.

De filosofie van de Werkgroep is dat niet in één keer grote oppervlaktes bos verwijderd mogen worden. Deels zal het bos vanzelf verdwijnen, op plaatsen waar de waterstand wordt opgezet. Het is niet nodig om dat bos op voorhand te vellen. Bovendien zou hierdoor veel schade aan de kwetsbare veenbodem ontstaan, door de zware machines en het wegslepen van het hout. Het dode hout dat nu blijft staan is uitermate geschikt als broedboom voor holenbroeders, waaronder de draaihals.

Het is spannend of het draaihalzenpaartje of hun uitgevlogen jongen in 2018 weer zullen terugkeren naar de Mariapeel.

Peelwerk

Op 4 november deed WBdP weer mee aan de landelijke natuurwerkdag. Met 10 deelnemers hebben we zo'n driekwart van een heidevlakte (struikheide, dopheide, wollegras) in het noorden van de Deurnese Peel berkenvrij gemaakt.

De natuurwerkdag van 2018 wordt gehouden op zaterdag 3 november. Hoogst waarschijnlijk organiseert WBdP dan ook weer een werkdag in de Peel.

Recreatie-zoneringsplan Peelvenen

Eenzijds is het natuurlijk van groot belang dat mensen van de Peel kunnen genieten. Anderzijds is een open hoogveenlandschap erg kwetsbaar voor recreatie. De recreatie moet daarom goed gezoneerd worden, i.v.m. de voor de Peelnatuur noodzakelijke rust. WBdP heeft daar de afgelopen jaren al vaak op aangedrongen. In ons jaarverslag van 2015 schreven we dat er toegezegd was dat er een zoneringsplan gemaakt zou worden. In 2017 is Staatsbosbeheer (SBB) daar mee aan de slag gegaan. Dat resulteerde in een ontwerp recreatiezoneringsplan, waarin de bestaande en de 'nieuwe' natuur is opgedeeld in vier zones: een recreatiezone, een zone voor recreatief medegebruik, een voor tijdelijk recreatief medegebruik en een zone rustgebied. Eind 2017 gaf WBdP haar zienswijze op dit plan:

De omgeving van de Peel is niet bij het plan betrokken

Ons hoofdcommentaar op het ontwerp-plan was dat de omgeving van de Peel niet bij het plan betrokken is. Er is niet gepoogd om de recreatie zoveel mogelijk af te leiden van de kwetsbare Peel zelf. De Peelregio als geheel, inclusief voldoende wandel- en fietsmogelijkheden in de randzones van de Peelkernen, dient de insteek te zijn van het zoneringsplan.

In het ontwerp N2000-Beheerplan is de verplichting opgenomen om een *'op de Natura-doelen toegesneden recreatiezoneringsplan op te stellen'*. Vanwege de grote kwetsbaarheid van de Peelnatuur dient o.i. de recreatie zoveel mogelijk van de kwetsbare hoogveennatuur te worden afgeleid naar de randen en naar de wijde omgeving van de Peel. Als dat niet het geval is, is een zoneringsplan niet voldoende op de Natura2000-doelen toegesneden.

Schuwe vogels als kraanvogels of grote zilverreigers (foto) zouden zich best eens in de Peel kunnen vestigen als broedvogels, als er maar genoeg rustige gebieden zijn.

Struinen in de Deurnese Peel?

Diverse mensen protesteerden tegen het plan van SBB, omdat het tot nu toe toegestane struinen in de Deurnese Peel niet meer mogelijk zou zijn. WBdP schreef SBB dat wij er altijd voor gepleit hebben om dat Peelgebied zo min mogelijk af te sluiten voor het publiek, maar er ook geen voorzieningen zoals paden, routes e.d. in aan te brengen: 'wel open stellen; niet open leggen'.

WBdP is in principe nog steeds voorstander van dat beleid. In onze zienswijze aan SBB gaven we echter aan dat we er aan twijfelen of dat nog mogelijk zal blijven. Met de Verheven-Peel-visie van WBdP was het de bedoeling dat er rondom de Deurnese Peel en Mariapeel veel meer nieuwe natuur zou komen dan er nu wordt gerealiseerd. Ook is de recreatiedruk sindsdien flink toegenomen.

Soms kan het daarom toch nodig worden om bepaalde paden fysiek ontoegankelijk te maken, of om delen van het gebied (in broed- en trekseizoen) af te sluiten. Een belangrijk aspect is ook het feit dat er in de Deurnese Peel waarschijnlijk kades zullen worden aangebracht en deels is dat al gebeurd. Met deze kades wordt afbreuk gedaan aan onze filosofie 'wel open stellen; niet open leggen'.

We stelden in onze zienswijze: hoe beter de omgeving gebruikt wordt om de recreatie deels af te leiden van de Peel zelf, des te meer mogelijkheden er zijn om delen van de Peel vrij toegankelijk te houden. Nu dat (nog) niet is gebeurd, zijn de mogelijkheden ons inziens gering.

Plannen voor het Leegveld

WBdP heeft deelgenomen aan de projectgroep Leegveld, die is ingesteld om het proces van inrichting van nieuwe natuur bij de Deurnese Peel te begeleiden.

Nieuwe natuur aan westkant Deurnese Peel

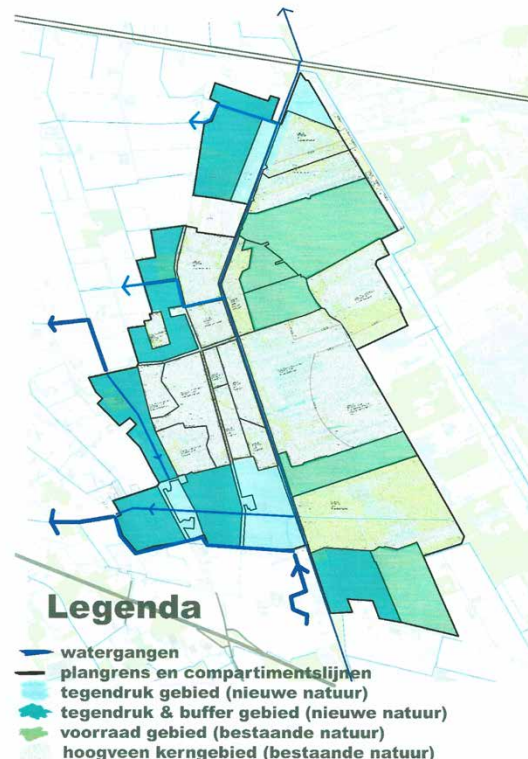
Met het 'Plan Leegveld' wordt het grootste deel van de nieuwe natuur aan de westkant van de Deurnese Peel gerealiseerd. Landbouwgronden worden door de overheid aangekocht en omgevormd naar natuur. De nieuwe natuur wordt met kades in compartimenten verdeeld. Per compartiment wordt de waterstand zo ver mogelijk verhoogd. Door de hogere waterstand rondom de Peel, zakt het water in de Peel minder snel weg, wat cruciaal is voor het bereiken van hoogveenregeneratie.

Beter ophogen dan draineren

Er is berekend wat de vernatting zal opleveren voor de Peelnatuur, maar ook waar er natschade zal optreden in de blijvende landbouwgronden. In de projectgroep was afgesproken dat die natschade zou worden gemitigeerd door het aanbrengen van peilgestuurde drainage. Omdat die drainages echter het vernattingsresultaat in de Peel verminderen, hebben WBdP en Staatsbosbeheer er met succes voor gepleit dat er ook voor gekozen kan worden om de landbouwpercelen met grond op te hogen. Dan is er geen nadeel voor de waterstand in de Peel.

Met het Plan Leegveld worden 320 ha landbouwgrond ingericht als nieuwe natuur.

Een essentieel onderdeel daarvan zijn de gronden langs de Soeloop. Het is heel belangrijk voor de waterstand in de Peel dat dit laaggelegen dal nu aangekocht en vernat kan worden.

Vier soorten compartimenten.

De nieuwe en de bestaande Peelnatuur wordt opgedeeld in compartimenten. In de nieuwe natuur wordt de waterstand flink verhoogd, om het wegzakken van het water uit de Peel tegen te gaan ('tegendrukgebied'). Ook wordt daar bij zeer hoge neerslagpieken tijdelijk water opgevangen, om wateroverlast voor de omgeving te voorkomen ('buffergebied'). In de bestaande Peel worden de 'kerngebieden' het meest kansrijk geacht voor hoogveengroei. Daar wordt de waterstand zo stabiel mogelijk gehouden. De 'voorraadgebieden' zijn bedoeld om water te kunnen leveren aan de kerngebieden.

Zo weinig mogelijk kades in de bestaande Peel

Behalve in de nieuwe natuur zullen ook in de bestaande Peel maatregelen worden getroffen, waaronder het aanleggen van kades. Vergeleken met de Groote Peel en de Mariapeel, is er in de Deurnese Peel meer rust voor de Peelnatuur en valt er meer 'wildernis' te beleven. Het aanbrengen van kades kan dat karakter flink aantasten, omdat ze als toegangswegen gebruikt kunnen gaan worden. WBdP heeft er daarom in de projectgroep voor gezorgd dat er in de Deurnese Peel met het aanleggen van kades terughoudend wordt omgegaan. Ook zullen de kades in de Peel smaller worden dan in de nieuwe natuur en alleen handmatig boomvrij gehouden worden.

Zie voor meer info over het plan ook www.peelvenen.nl

Zienswijze

Bij het verschijnen van dit jaarverslag is het ontwerp voor het Plan Leegveld door de provincie vastgesteld. WBdP heeft een zienswijze ingediend, omdat we het niet met alle geplande maatregelen in de bestaande Peel eens zijn. Volgend jaarverslag daarover meer, of zie de website: <http://ap.lc/36Qb3>

Wij sturen u ons jaarverslag omdat u in het verleden blijk gaf van uw belangstelling voor dit schitterende natuurgebied. Alles over onze doelstellingen, ons werk en ons werkgebied is op onze website www.wbdp.nl te vinden.

Als u een mailadres opgeeft aan info@wbdp.nl sturen wij u regelmatig onze digitale Nieuwsbrief over de bescherming van de Peel. U kunt daar ook opgeven dat u dit verslag voortaan digitaal wilt; dat spaart papier en kosten.

HELP !

Overheden hebben afgelopen jaren miljoenen geïnvesteerd in de bevordering van hoogveenontwikkeling in de Peel. Maar het blijft nodig dat die overheden kritisch gevolgd worden, want ze doen ook dingen die schadelijk zijn voor de Peelnatuur (of laten die toe).

Werkgroep Behoud de Peel wil die fouten blootleggen en het beleid bijsturen. Dit kritisch volgen wordt ons niet altijd in dank afgenomen. Misschien worden we daarom bij dat werk ook niet gesteund door (een klein deeltje van) die miljoenen. De Werkgroep is nagenoeg volledig afhankelijk van vrijwilligers en van de financiële steun van haar donateurs. Toon ons dat u de Peel en ons beschermingswerk waardeert door een bedrag over te maken op het hieronder vermelde banknummer. Bedankt!

Werkgroep Behoud de Peel

Postadres: Lavendelheide 27, 5754 EA Deurne

Telefoon: 0493-319610 E-mail: info@wbdp.nl

Facebook: Behoud de Peel

IBAN: NL25 TRIO 0338 4953 47 tnv WBdP Deurne

Website: www.wbdp.nl